

แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักร คาทอลิกในประเทศไทย เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์ และบุคคลเปราะบาง

Directions for Developing Policies and Standards of the Thai Catholic Church for the Safeguarding of Minors and Vulnerable Persons.

พรสรร สิงห์ชัย

* ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ดร.แอนโทนี ลี ดัค

* คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

ผศ.ดร.ลัดดาวรรณ ประสูตร์แสงจันทร์

* คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Pornsann Singchai

* Master of Arts in Moral Theology Program, Faculty of Theology, Saengtham College.

Rev.Dr.Anthony Le Duc

* Faculty of Theology, Saengtham College.

Asst.Prof.Dr.Laddawan Prasootsaengchan

* Faculty of Theology, Saengtham College.

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 29 สิงหาคม 2566

* แก้ไข 2 พฤศจิกายน 2566

* ตอบรับบทความ 30 พฤศจิกายน 2566

แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย
เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เปรียบเทียบนโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในระดับสากลและท้องถิ่นเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง โดยการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง และ 2) แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่ม จำนวน 19 คน ประกอบด้วยบรรดาสมาชิกคาทอลิก นักบวช และคริสตชนฆราวาสทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาจำแนกประเด็นพิจารณาเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ขอบเขตการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง 2) มาตรการปกป้องคุ้มครองข้อมูลและบุคคลที่เกี่ยวข้องระหว่างกระบวนการสอบสวน 3) กระบวนการจัดการปัญหาการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง และ 4) มาตรการป้องกันการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

ผลการวิจัยพบว่า :

ปัจจุบันนโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในระดับสากลและท้องถิ่นเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางมีประเด็นเนื้อหาส่วนใหญ่สอดคล้องกันทั้ง 4 ด้านข้างต้น อย่างไรก็ตาม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดบางประการเกี่ยวกับบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะความผิดที่เข้าข่ายการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง นิยามของบุคคลที่ได้รับการปกป้องคุ้มครอง ระบบการรับเรื่องร้องเรียน การปกป้องคุ้มครองข้อมูล ผู้ร้องเรียน และเหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิด คุณสมบัติและความผิดของผู้มีอำนาจหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนและผู้มีอำนาจหน้าที่จัดการปัญหา กระบวนการสอบสวน ข้อกล่าวหา แนวทางการป้องกันการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง ตลอดจนแนวทางการอภิบาลเหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิด ผู้กระทำ

ความผิด รวมถึงผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางทั่วไปให้ครอบคลุมและเหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อปรับปรุงนโยบาย และมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งป้องกันมิให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศภายในพระศาสนจักรคาทอลิกขึ้นอีก

คำสำคัญ: พระศาสนจักรคาทอลิก
ปกป้องคุ้มครอง
ล่วงละเมิดทางเพศ
ผู้เยาว์
บุคคลเปราะบาง

แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย
เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

Abstract

This research is a qualitative research project with the following objectives: 1) to compare the safeguarding policies and standards of the Catholic Church at the universal and local levels for minors and vulnerable persons, by analyzing and synthesizing related documents, and 2) to seek directions for developing policies and standards of the Thai Catholic Church for the safeguarding of minors and vulnerable persons through the qualitative data collection by interviewing four groups of nineteen participants consisting of members of the clergy, religious and lay adult and youth. Afterwards, the interview results were subsumed into four themes: 1) the boundaries of the safeguarding for minors and vulnerable persons; 2) the security of the information and people involved during the investigation; 3) the procedure to respond to the abuse of minors and vulnerable persons; and 4) the measures to prevent the abuse of minors and vulnerable persons.

The research found that:

The current policies and standards of the Catholic Church at the universal and local levels for the safeguarding of minors and vulnerable persons are mostly consistent with the above four themes. Nevertheless, it should amend some details concerning the provisions on offenses of sexual abuse against minors and vulnerable persons, definition of protected persons, system for receiving a petition, protection of information

and petitioners and victims, qualification and offense of the petition receivers and investigators, investigating an allegation, directions for preventing abuse of minors and vulnerable persons, and directions for the pastoral care of victims, offenders, minors and vulnerable persons to be more comprehensive and suitable. In order to enhance the effectiveness of policies and standards of the Thai Catholic Church for the safeguarding of minors and vulnerable persons. This will also help to prevent minors and vulnerable persons from sexual abuse in the Catholic Church.

Keywords: Thai Catholic Church
Safeguarding
Sexual Abuse
Minors
Vulnerable Persons

แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางจำนวนมากทั้งในประเทศไทยและทั่วโลกที่ต้องเผชิญหน้ากับการถูกระทำความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางซึ่งกระทำโดยสมณะคาทอลิกในประเทศต่างๆ ส่งผลกระทบต่อพระศาสนจักรคาทอลิกมิใช่เพียงระดับท้องถิ่นที่เกิดปัญหาขึ้นในแต่ละกรณีเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดความเสียหายต่อพระศาสนจักรคาทอลิกในระดับสากล อาทิ การสูญเสียความเชื่อ ความศรัทธาในพระเจ้า เกิดวิกฤตศรัทธาต่อความน่าเชื่อถือระดับองค์กรคริสตศาสนาหรือสมณะคาทอลิกเป็นรายบุคคล และความไว้วางใจต่อสมณะคาทอลิก

ขณะเดียวกัน พระศาสนจักรคาทอลิกทั้งระดับสากลและท้องถิ่นพยายามกำหนดมาตรการเพื่อรับมือกับปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมและจริงจัง โดยนักบุญยอห์น ปอล ที่ 2 พระสันตะปาปาทรงออกพระสมณลิขิตในรูปแบบอัครธานัติการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของศีลศักดิ์สิทธิ์ (ภาษาละตินคือ *Sacramentorum Sanctitatis Tutela* หรือภาษาอังกฤษคือ *The Safeguarding of the Sanctity of the Sacraments*) ลงวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 2001 ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 2010 และ ค.ศ. 2021 โดยมีการระบุว่า “บาปที่ขัดต่อพระบัญญัติสิบประการ ประการที่ 6 ซึ่งกระทำโดยสมณะคาทอลิกต่อผู้เยาว์ ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ถือเป็นบาปหนัก” (Gallagher, Delia, 2004:online) จนกระทั่งสมเด็จพระสันตะปาปา ฟรังซิสทรงประกาศพระสมณลิขิตในรูปแบบอัครธานัติท่านเป็นแสงสว่างส่องโลก (ภาษาละตินคือ *Vos Estis Lux Mundi* หรือภาษาอังกฤษคือ *You are the light of the world*) เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม ค.ศ. 2019 เพื่อกำหนดนโยบายและมาตรฐานที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์หรือบุคคลเปราะบางจากอาชญากรรมการล่วงละเมิดทางเพศที่กระทำโดยบรรดาสมาณะคาทอลิก อันก่อให้เกิดความเสียหายทางร่างกาย จิตใจ และวิญญาณของผู้ถูกระทำ รวมทั้งก่อให้เกิดอันตรายต่อชุมชนแห่งความเชื่อ ซึ่งถือเป็นความผิดต่อองค์พระผู้เป็นเจ้า โดยมีการจำแนกความผิดออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ความผิดที่กระทำต่อผู้อื่นซึ่งขัดต่อพระบัญญัติสิบประการ ประการที่ 6 และความผิดที่ผู้มีอำนาจของพระศาสนจักรคาทอลิกในระดับต่างๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 กระทำการหรือละเว้นการกระทำใดๆ เพื่อแทรกแซงหรือหลีกเลี่ยงการสอบสวนตามกฎหมาย (Francis, Pope, 2019:1-2)

แม้ปัจจุบันยังไม่ปรากฏกรณีการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์หรือบุคคลเปราะบางโดยสมณคาทอลิกในประเทศไทยอย่างเปิดเผยบ่อยครั้ง จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อพระศาสนจักรคาทอลิกโดยรวม แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อร่างกายหรือจิตใจของเหยื่อปัจเจกบุคคลเป็นสิ่งที่สมควรได้รับการช่วยเหลือหรือเยียวยาอย่างครอบคลุมและรวดเร็ว ประกอบกับสมณกระทรวงเพื่อพระสัจธรรม (ปัจจุบันคือ Dicastery for the Doctrine of the Faith) ได้ออกจดหมายเวียนเพื่อช่วยเหลือที่ประชุมพระสังฆราชในการพัฒนาแนวทาง การจัดการกรณีที่เกิดการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์ซึ่งกระทำโดยสมณคาทอลิก (Circular letter to assist episcopal conferences in developing guidelines for dealing with cases of sexual abuses of minors perpetrated by clerics) ลงวันที่ 3 พฤษภาคม ค.ศ. 2011 (Congregation for the Doctrine of the Faith, 2011:online)

ด้วยเหตุนี้ สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยจึงได้ศึกษาแนวทางการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางของพระศาสนจักรคาทอลิกทั้งระดับสากลและท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น จนกระทั่งมีการออกเอกสารแนวทางการอภิบาลกรณีการล่วงละเมิดทางเพศเป็นครั้งแรก

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2016 (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อพระสงฆ์, 2016:5-40) ต่อมา มีการพิจารณาปรับปรุงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องและได้ออกกฎเกณฑ์การอภิบาลเพื่อการปฏิบัติในกรณีที่เกิดการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง ลงวันที่ 12 พฤษภาคม ค.ศ. 2019 โดยกำหนดลักษณะและรูปแบบการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์และผู้ใหญ่ กระบวนการดำเนินการ การรายงาน และการสอบสวนข้อกล่าวหาเบื้องต้น ในกรณีการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์และผู้ใหญ่ วิธีการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ แนวทางการอภิบาลผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศและผู้กระทำการล่วงละเมิดทางเพศ การฟื้นฟูกลุ่มบักชีชื่อเสียงแก่บาทหลวงผู้ถูกล่วงละเมิด รวมถึงแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ทำงานอภิบาลผู้เยาว์อีกด้วย (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อบาทหลวง, 2019:11-44)

จากสภาพปัญหาและการพิจารณากฎเกณฑ์การอภิบาลฯ ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาเปรียบเทียบนโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกทั้งระดับสากลและท้องถิ่นเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง ไม่ว่าจะเป็นวิสัยทัศน์และนโยบายของ

แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

สมเด็จพระสันตะปาปา พระสมณลิขิตในรูปแบบอัครมุขมณฑลท่านเป็นแสงสว่างส่องโลก ประมวลกฎหมายพระศาสนจักร บรรพ 6 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงนโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศอื่นๆ ที่มีประชากรคริสตชนคาทอลิกจำนวนมากและเกิดกรณีการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางหลายกรณี ซึ่งปัจจุบันมีการกำหนดนโยบายและมาตรฐานเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางที่เป็นรูปธรรมชัดเจน และเข้มงวดอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ประกอบการเสนอแนะแนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง ในฐานะที่พระศาสนจักรคาทอลิกพึงแสดงตนเป็นประจักษ์พยานถึงการให้ความสำคัญต่อผู้ด้อยโอกาสลักษณะต่างๆ ซึ่งหากพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยมีนโยบายและมาตรฐานเกี่ยวกับกรณีนี้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพแล้ว อาจเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับการกำหนดหรือพัฒนานโยบายและมาตรฐานเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางสำหรับภาคส่วนต่างๆ ในสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบนโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในระดับสากล และท้องถิ่นเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis and synthesis) จากเอกสารพระศาสนจักรคาทอลิกและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากนโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในระดับสากลเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง ได้แก่ วิสัยทัศน์และนโยบายของสมเด็จพระสันตะปาปา พระสมณ

ลิขิตในรูปแบบอัตตาดำเนินท่านเป็นแสงสว่างส่องโลก ประมวลกฎหมายพระศาสนจักร บรรพ 6 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงนโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในระดับท้องถิ่น ทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศสำคัญที่มีประชากรคริสตชนคาทอลิกจำนวนมากและเกิดกรณีการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางหลายกรณี อีกทั้งปัจจุบันมีการกำหนดนโยบายและมาตรฐานเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน และเข้มงวด สำหรับการป้องกันมิให้บุคคลเหล่านั้นถูกล่วงละเมิดในรูปแบบและสถานการณ์ต่างๆ ภายในพระศาสนจักรคาทอลิกได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 รวมทั้งการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านการอภิบาลหรือการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางในประเทศไทย เพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2

2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการศึกษาแนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง จำนวน 19 คน จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งมีตำแหน่งหรือคุณสมบัติดังต่อไปนี้

2.1 บาทหลวงและนักบวชคาทอลิกในประเทศไทย จำนวน 6 คน ได้แก่

- 1) ผู้อำนวยการแผนกคุ้มครองเด็กและผู้เยาว์ สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย
- 2) ผู้อำนวยการแผนกครอบครัว สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย
- 3) อาจารย์วิทยาลัยแสงธรรม ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายพระศาสนจักร
- 4) ผู้แทนคณะกรรมการจัดทำกฎเกณฑ์การอภิบาลของสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย เพื่อการปฏิบัติในกรณีที่เกิดการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง ภายในพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย
- 5) ผู้แทนคณะนักบวชชาย
- 6) ผู้แทนคณะนักบวชหญิง

แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย
เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

2.2 ครูจิตตาศาสตรหรือครูคำสอนฆราวาสของวัดคาทอลิก โรงเรียนคาทอลิก หรือหน่วยงานที่สังกัดพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการอภิบาลผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 4 คน

2.3 บุคลากรของหน่วยงานที่สังกัดพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการอภิบาลผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน

2.4 เยาวชนซึ่งนับถือคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก จำนวน 6 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

นโยบายและมาตรฐาน หมายถึง หลักการ ยุทธศาสตร์ แนวทางหรือวิธีการปฏิบัติประมวลกฎหมายพระศาสนจักร และกฎเกณฑ์ที่ได้รับการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรของพระศาสนจักรคาทอลิกในระดับต่างๆ เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

พระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย หมายถึง องค์การคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทยที่ทำหน้าที่ปกครองดูแลคริสตชนคาทอลิก โดยปัจจุบันแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 2 แขวงใหญ่ ได้แก่ แขวงการปกครองพระศาสนจักรคาทอลิกแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ สังฆมณฑลราชบุรี สังฆมณฑลจันทบุรี สังฆมณฑลเชียงใหม่ สังฆมณฑลเชียงราย สังฆมณฑลนครสวรรค์ และสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี และแขวงการปกครองพระศาสนจักรคาทอลิกแห่งท่าแร่-หนองแสง ประกอบด้วยอัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง สังฆมณฑลอุบลราชธานี สังฆมณฑลนครราชสีมา และสังฆมณฑลอุดรธานี รวมอัครสังฆมณฑลและสังฆมณฑลในประเทศไทยทั้งสิ้น 11 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งมีพระอัครสังฆราชหรือพระสังฆราชทำหน้าที่ดูแลอภิบาลคริสตชนคาทอลิกในเขตการปกครองของตน โดยมีคณะบาทหลวงเป็นผู้ร่วมงานตามมาตรา 369 แห่งประมวลกฎหมายพระศาสนจักร นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยขึ้นอาศัยอำนาจตามมาตรา 447 แห่งประมวลกฎหมายพระศาสนจักร เพื่อทำหน้าที่เป็นองค์กรสูงสุดในการดำเนินงานอภิบาลและแพร่ธรรมในประเทศไทย

สมณะคาทอลิก หมายถึง พระสังฆราช บาทหลวง และสังฆานุกร ทั้งที่สังกัดสังฆมณฑลหรือเป็นสมาชิกของสถาบันชีวิตผู้รับเจิมถวายตนหรือคณะชีวิตแพร่ธรรมของพระศาสนจักรคาทอลิก

การปกป้องคุ้มครอง หมายถึง การป้องกัน การระแวดระวัง และการปกป้องรักษาผู้เยาว์ และบุคคลเปราะบางจากการล่วงละเมิดในรูปแบบและสถานการณ์ต่างๆ

การล่วงละเมิด หมายถึง การกระทำความรุนแรง การทำให้เกิดอันตราย หรือการทำให้เสี่ยงที่จะเกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ เพศ หรือชีวิตของผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางจากการกระทำหรือละเลยการกระทำทั้งที่อยู่ในวิสัยที่พึงกระทำได้ การตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้เยาว์ และบุคคลเปราะบางอย่างไม่เหมาะสม การเข้าไปเกี่ยวข้องหรือปล่อยให้ผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางกระทำกิจกรรมทางเพศ โดยที่ไม่สามารถเข้าใจได้เต็มที่ ไม่สามารถให้ความยินยอม หรือยังไม่มีความพร้อมด้านพัฒนาการที่จะให้ความยินยอมได้ ทั้งนี้ อาจจำแนกลักษณะของการล่วงละเมิดได้เป็นการล่วงละเมิดทางร่างกาย การล่วงละเมิดทางจิตใจ การล่วงละเมิดทางเพศ และการปล่อยให้พลละเลยไม่ยอมจัดหาสิ่งที่จำเป็นต่อพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ ศิลธรรม หรือสังคมของผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2019:11-14)

ผู้เยาว์ หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือบุคคลใดๆ ที่มีคุณลักษณะเป็นบุคคลเสมือนผู้เยาว์ตามที่กฎหมายกำหนด อันมีสาเหตุมาจากความบกพร่องด้านร่างกายหรือจิตใจ หรือบุคคลใดๆ ที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับความสามารถในการใช้เหตุผลอย่างเหมาะสมเป็นประจำ (Francis, Pope, 2019:2 และคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อบาทหลวง, 2019:11)

บุคคลเปราะบาง หมายถึง บุคคลใดๆ ที่อยู่ในภาวะอ่อนแอ มีความบกพร่องทางกายหรือทางจิตใจ หรือขาดเสถียรภาพส่วนบุคคลซึ่งจำกัดความสามารถของตนในการเข้าใจ หรือต้องการหรือขัดขวางการกระทำความผิดดังกล่าวแม้ในบางโอกาส (Francis, Pope, 2019:3)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้แก่ ประเด็นการสนทนากลุ่มสำหรับการดำเนินการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทราบถึงความเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิต่อแนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในระดับสากล และท้องถิ่นเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง สำหรับการนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการสร้างประเด็นการสนทนากลุ่มตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์มาสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม
3. นำประเด็นการสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยข้อคำถามที่สร้างขึ้นมีค่า IOC ระหว่าง 0.66 – 1.00 ซึ่งสูงกว่า 0.5 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงสามารถนำไปใช้เป็นข้อคำถามในการวิจัยต่อไปได้
4. นำประเด็นการสนทนากลุ่มไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากนโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในระดับสากล เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง ได้แก่ วิสัยทัศน์และนโยบายของสมเด็จพระสันตะปาปา พระสมณลิขิตในรูปแบบอัตตาดัชนีท่านเป็นแสงสว่างส่องโลก ประมวลกฎหมายพระศาสนจักร บรรพ 6 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงนโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในระดับท้องถิ่นทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content analysis and synthesis)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ขอบเขตการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

1.1 ลักษณะความผิดที่เข้าข่ายการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

พระสมณลิขิตในรูปแบบอัตตาดัชนีท่านเป็นแสงสว่างส่องโลกบัญญัติจำแนกความผิดที่เข้าข่ายการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางซึ่งกระทำโดยสมณะคาทอลิกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การกระทำความผิดอาญาซึ่งขัดต่อพระบัญญัติสิบประการ ประการที่ 6 โดยตรงต่อเหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิด และ 2) การที่บุคคลใดๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 แห่งพระสมณลิขิตฯ กระทำหรือละเว้นการกระทำใดๆ ขณื่อดำรงตำแหน่ง โดยมีเจตนาแทรกแซงหรือหลีกเลี่ยงการ

สอบสวนต่อสมณะหรือนักบวชเกี่ยวกับความผิดอาญาที่กระทำต่อผู้เยาว์หรือบุคคลเปราะบาง ส่วนกฎเกณฑ์การอภิบาลของสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย เพื่อการปฏิบัติในกรณีที่เกิดการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง ภายในพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย กำหนดลักษณะของการล่วงละเมิดทางเพศโดยตรงต่อผู้เยาว์ไว้อย่างละเอียด ครอบคลุมความผิดในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นแบบไม่สัมผัสร่างกาย แบบสัมผัสร่างกายภายนอก และการล่วงละเมิดทางเพศภายในหรือการกระทำชำเราผู้เยาว์

โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรกำหนดความผิดของผู้ใหญ่ผู้ทรงอำนาจที่กระทำหรือละเว้นการกระทำใดๆ เช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในพระสมณลิขิตฯ ควรกำหนดรายละเอียดและตัวอย่างที่ชัดเจนของความผิดฐานละเลยหรือละเว้นการกระทำดังกล่าว รวมทั้งควรให้ความสำคัญต่อการคุกคามทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางวาจา กิริยาท่าทาง การสัมผัสร่างกาย การแตะโลมทางสายตา หรือการส่งข้อความผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการกระทำอันมีลักษณะเป็นการล่วงละเมิดด้านอื่นๆ โดยรวม ทั้งการล่วงละเมิดทางร่างกาย จิตใจ เพศ และการปล่อยปละละเลย นอกจากนี้ ไม่ควรระบุว่าพฤติกรรมใดถือเป็นกรณีที่รุนแรงหรือไม่รุนแรงอีกด้วย

1.2 บุคคลที่ได้รับการปกป้องคุ้มครอง

พระสมณลิขิตฯ ได้บัญญัติบุคคลที่ได้รับการปกป้องคุ้มครอง ได้แก่ ผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง โดยกำหนดนิยามว่า “ผู้เยาว์” หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือบุคคลที่กฎหมายพิจารณาว่าเป็นบุคคลเสมือนผู้เยาว์ และ “บุคคลเปราะบาง” หมายถึง บุคคลใดๆ ที่อยู่ในภาวะอ่อนแอ มีความบกพร่องทางกายหรือทางจิตใจ หรือขาดเสรีภาพส่วนบุคคลซึ่งจำกัดความสามารถของตนในการเข้าใจหรือต้องการ หรือขัดขวางการทำความผิดดังกล่าว แม้ในบางโอกาส ส่วนกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ กำหนดบุคคลที่ได้รับการปกป้องคุ้มครองเฉพาะผู้เยาว์ โดยกำหนดนิยามว่าบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และบุคคลที่บกพร่องด้านความสามารถในการใช้เหตุผลอย่างเหมาะสมเป็นประจำ

ในประเด็นนี้กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรกำหนดนิยามคำว่าบุคคลเปราะบาง แยกต่างหากจากคำว่าผู้เยาว์อย่างชัดเจน เพียงแต่มีความเห็นที่แตกต่างกันในการกำหนดนิยามให้ครอบคลุมกรณีต่างๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระสมณลิขิตฯ หรือให้ครอบคลุมกรณีต่างๆ ตามที่ตามหลักกฎหมายบ้านเมืองหรือหลักสากล นอกจากนี้ ควรกำหนดเพิ่มกรอบอายุของผู้เยาว์ให้สูงขึ้น รวมถึงกำหนดให้บุคคลที่มีสถานภาพโสด นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนคาทอลิก และเด็กๆ ที่อาศัยอยู่ในศูนย์เยาวชนต่างๆ เป็นบุคคลที่ได้รับการปกป้องคุ้มครองเพิ่มเติม

2. มาตรการปกป้องคุ้มครองข้อมูลและบุคคลที่เกี่ยวข้องระหว่างการสอบสวน

2.1 ระบบการรับเรื่องร้องเรียนและการปกป้องคุ้มครองข้อมูล

1) พระสมณลิขิตฯ บัญญัติว่า เรื่องร้องเรียนต้องประกอบด้วยรายละเอียดต่างๆ มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ส่วนกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ มิได้กำหนดแนวทางเรื่องนี้แต่อย่างใด

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจึงมีความเห็นว่า ควรกำหนดแนวทางการเขียนและรายละเอียดที่พึงมีในเรื่องร้องเรียน รวมถึงไม่ควรซักถามรายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตรง

2) พระสมณลิขิตฯ สนับสนุนให้จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะในแต่ละสังฆมณฑล เพื่อรับเรื่องร้องเรียนและสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ส่วนกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ เปิดโอกาสให้พระสังฆราชของสังฆมณฑลต่างๆ อาจร้องขอต่อสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย ได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้น เพื่อทำการสอบสวน ตรวจสอบข้อมูล และเรียบเรียงสำนวนเสนอต่อผู้ใหญ่ผู้ทรงอำนาจ

โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรกำหนดให้สามารถร้องเรียนผ่านโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นๆ เพิ่มเติมอีกด้วย

3) พระสมณลิขิตฯ บัญญัติให้มีการคุ้มครองข้อมูลที่ได้รับการร้องเรียน คุ้มครองชื่อเสียงและความเป็นส่วนตัวของบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการรักษาความลับเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลด้วย เช่นเดียวกับกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ ก็ไม่อนุญาตการให้สัมภาษณ์หรือเปิดเผยข้อมูลใดๆ ต่อสื่อสารมวลชน เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากพระสังฆราชที่เกี่ยวข้องก่อนเท่านั้น อย่างไรก็ตาม กฎบัตรว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชน สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งสหรัฐอเมริกากำหนดว่า สังฆมณฑลต่างๆ ต้องไม่กำหนดข้อตกลงที่ผูกมัดฝ่ายต่างๆ ในการรักษาความลับของกระบวนการสอบสวน เว้นแต่จะได้รับการร้องขอเป็น ลายลักษณ์อักษรที่บันทึกไว้ในข้อตกลงจากเหยื่อหรือผู้รอดชีวิต

ขณะที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ไม่ควรกำหนดว่าต้องเปิดเผยข้อมูลใดๆ ที่ปรากฏในกระบวนการสอบสวนหรือไม่ แต่ควรให้เป็นวิจารณญาณของบุคคลที่เกี่ยวข้องตามแต่ละกรณี หรืออาจกำหนดว่าหากเป็นความประสงค์ของเหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิด ผู้นั้นก็มีสิทธิที่จะเปิดเผยข้อมูลใดๆ ต่อสาธารณชนหรือสื่อสารมวลชนด้วยตนเองได้เช่นกัน

4) พระสมณลิขิตฯ บัญญัติว่า การดำเนินการตามพระสมณลิขิตดังกล่าวไม่กระทบต่อสิทธิและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายบ้านเมือง ส่วนกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ กำหนดว่า

ผู้ร้องเรียนมีอิสระที่จะร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองได้ อย่างไรก็ตาม กฎบัตรว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนฯ บัญญัติให้ส่งสมณทลต่างๆ ในสหรัฐอเมริกาต้องรายงานข้อกล่าวหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง พร้อมกับคำนึงถึงตราประทับแห่งศีลอภัยบาป ขณะที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การกำหนดให้ผู้ร้องเรียนมีอิสระที่จะร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองได้ โดยไม่บังคับให้ส่งสมณทลต่างๆ ต้องรายงานข้อกล่าวหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง มีความเหมาะสมแล้ว

2.2 ผู้มีอำนาจหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน

พระสมณลิขิตฯ บัญญัติจำแนกผู้มีอำนาจหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนเป็น 3 กรณี ส่วนสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยได้มีคำสั่งมอบหมายให้รองเลขาธิการสภาฯ และผู้แทนพระสังฆราชที่ได้รับการแต่งตั้งของแต่ละสังฆมณฑลเป็นผู้รับเรื่องร้องเรียน

ซึ่งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรสนับสนุนให้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ขั้นตอนและวิธีการร้องเรียน รวมถึงรายชื่อผู้มีอำนาจหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนให้ทั่วถึง ควรกำหนดให้ผู้แทนพระสังฆราช คณะกรรมการ หน่วยงานกลาง หรือหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนที่มีอยู่แล้วในระดับสังฆมณฑล เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน ตลอดจนควรกำหนดคุณสมบัติให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายพระศาสนจักร กฎหมายบ้านเมือง หรือจิตวิทยา รวมถึงฆราวาสที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความน่าเชื่อถือ และความเป็นกลาง เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนด้วย

2.3 การปกป้องคุ้มครองผู้ร้องเรียนและเหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิด

1) พระสมณลิขิตฯ บัญญัติกำหนดความผิดของผู้รับเรื่องร้องเรียนที่มีท่าทีแห่งอคติ การแกล้งแค้น หรือการเลือกปฏิบัติ ส่วนกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ ไม่มีบทบัญญัติเรื่องนี้แต่อย่างใด กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจึงมีความเห็นว่า ควรกำหนดความผิดของผู้รับเรื่องร้องเรียนในกรณีนี้ด้วย

2) พระสมณลิขิตฯ บัญญัติว่า ผู้รับเรื่องร้องเรียนต้องไม่กล่าวถึงชื่อของบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิดและครอบครัว ส่วนกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ กำหนดให้พระสังฆราชแห่งสังฆมณฑลหรืออธิการสูงสุดของคณะนักบวชตัดสินใจดำเนินการตามความเหมาะสม สำหรับกรณีที่ผู้ร้องเรียนหรือเหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิดยืนยันที่จะไม่เปิดเผยตัวตน

ขณะที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นอย่างหลากหลาย ทั้งที่เห็นว่าควรและไม่ควรเปิดเผยตัวตนบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการสอบสวน หรือควรกำหนดให้การเปิดเผยตัวตนบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการสอบสวน ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุคคลเหล่านั้นแต่ละบุคคล

3. กระบวนการจัดการปัญหาการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

3.1 ผู้มีอำนาจหน้าที่จัดการปัญหา

พระสมณลิขิตฯ บัญญัติว่า กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมณะคาทอลิก หลังจากได้รับมอบอำนาจจากสมณกระทรวงผู้มีอำนาจหน้าที่จัดการปัญหาแล้ว ผู้ทำการสอบสวนอาจทำการสอบสวนด้วยตนเองหรือแต่งตั้งบุคคลที่มีความเหมาะสมหนึ่งคนเพื่อดำเนินการแทนก็ได้ ส่วนกฎบัตรว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนฯ บัญญัติให้สังฆมณฑลต่างๆ ในสหรัฐอเมริกาต้องมีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประสานความช่วยเหลือสำหรับการอภิบาลดูแลเหยื่อในทันที ตลอดจนต้องมีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยสมาชิกส่วนใหญ่ที่เป็นฆราวาสและมีได้เป็นบุคลากรของสังฆมณฑล เพื่อให้คำแนะนำแก่พระสังฆราชในการพิจารณาข้อกล่าวหาและพิจารณาความเหมาะสมของผู้ถูกกล่าวหาในการปฏิบัติหน้าที่

สำหรับกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ กำหนดให้สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยแต่งตั้งคณะกรรมการกลางขึ้นจำนวน 19 คน เพื่อทำหน้าที่พิสูจน์ความจริง ให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิด และให้ความยุติธรรมทั้งแก่คู่กรณีทั้งสองฝ่าย โดยคณะกรรมการชุดนี้จะแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะขึ้นชุดหนึ่งเป็นรายกรณี เพื่อทำการสอบสวนเบื้องต้นภายหลังได้รับเรื่องร้องเรียน และสรุปผลการสอบสวนเสนอต่อผู้ใหญ่ ผู้ทรงอำนาจของพระศาสนจักรเฉพาะถิ่น

โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรกำหนดคุณสมบัติที่ชัดเจนของคณะกรรมการกลางดังกล่าว โดยอาจกำหนดให้ประกอบด้วยสมณะคาทอลิก นักบวช ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายพระศาสนจักร กฎหมายบ้านเมือง จิตวิทยา การปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์ เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ฯลฯ ด้านละกี่คน รวมทั้งมีจำนวนพระสงฆ์และฆราวาสประเภทละกี่คน ตลอดจนเสนอให้มีคณะกรรมการตรวจสอบผลการสอบสวนของคณะทำงาน เพื่อพิจารณาทบทวนและเสนอความเห็นต่อพระสังฆราชแห่งสังฆมณฑลที่เกิดเหตุอีกชั้นหนึ่ง

3.2 กระบวนการสอบสวนข้อกล่าวหา

1) พระสมณลิขิตฯ บัญญัติให้ผู้ทำการสอบสวนรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องจากบุคคล และสถาบันต่างๆ รวมถึงเอกสารที่ได้รับการจัดเก็บไว้ ซึ่งหากจำเป็นต้องรับฟังข้อมูลจากผู้เยาว์หรือบุคคลเปราะบาง ให้ใช้มาตรการที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงสถานะของพวกเขาด้วย โดยบางกรณีผู้ถูกสอบสวนอาจได้รับความช่วยเหลือจากที่ปรึกษากฎหมายได้ ส่วนกฎเกณฑ์การ

อภิบาลฯ กำหนดว่า คณะทำงานจะทำการสอบสวนผู้เยาว์ที่เป็นเหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิดหรือพยานได้ ต้องได้รับอนุญาตจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจา รวมทั้งต้องดำเนินการโดยบุคคลที่มีความเป็นมืออาชีพและมีคุณสมบัติจะสอบถามผู้เยาว์ด้วยวิธีการที่เหมาะสม

ขณะที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรกำหนดรับรองสิทธิของผู้เยาว์ที่จะร้องขอให้บุคคลที่ตนไว้วางใจ เช่น บิดามารดา ผู้ปกครอง หน่วยงาน นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น เข้าร่วมรับฟังการสอบสวนหรือสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และควรกำหนดจำนวนของคณะทำงานให้มีสมณคาทอลิกกับฆราวาสในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอให้กำหนดคุณสมบัติของคณะทำงานให้มีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายพระศาสนาจักร ผู้เชี่ยวชาญด้านการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางหรือจิตตาทิบาลเยาวชนคาทอลิก อย่างน้อยคนหนึ่งเข้าร่วมอยู่ในคณะทำงานดังกล่าวด้วย

2) พระสมณลิขิตฯ บัญญัติว่า บรรดาพระสังฆราชที่เกี่ยวข้องอาจจัดทำบัญชีรายชื่อฆราวาสที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเพื่อช่วยเหลือการสอบสวนคดีการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางได้สำหรับแต่ละกรณี ส่วนกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ ไม่มีบทบัญญัติเรื่องนี้แต่อย่างใด

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจึงมีความเห็นว่า ควรกำหนดให้พระสังฆราชจัดทำบัญชีรายชื่อฆราวาสที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเพื่อช่วยเหลือการสอบสวนคดีการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางแต่ไม่ผูกมัดให้ต้องคัดเลือกจากบัญชีรายชื่อดังกล่าวเท่านั้น

3) พระสมณลิขิตฯ บัญญัติระยะเวลาการสอบสวนต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน แต่หากมีเหตุผลอันเหมาะสม พระอัครสังฆราชแห่งสังฆมณฑลนครราชสีมาหนังสือร้องขอให้ขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ รวมทั้งส่งรายงานความคืบหน้าทุก 30 วันอีกด้วย ส่วนกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ ไม่มีบทบัญญัติกำหนดกรอบระยะเวลาการสอบสวนและการรายงานความคืบหน้าแต่อย่างใด

โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรกำหนดกรอบระยะเวลาการสอบสวนในแต่ละกรณี และอาจขอขยายกรอบระยะเวลาการสอบสวนต่อไปได้ตามความเหมาะสม

แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย
เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

4. มาตรการป้องกันการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

4.1 แนวทางการป้องกันการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

1) พระสมณลิขิตฯ มิได้บัญญัติแนวทางการป้องกันการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์ไว้ ส่วนกฎบัตรว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนฯ บัญญัติให้สังฆมณฑลต่างๆ ในสหรัฐอเมริกาต้องกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนเกี่ยวกับความประพฤติในการปฏิบัติหน้าที่และการวางตัวที่เหมาะสมในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้เยาว์ของสมณคาทอลิก บุคลากรที่ได้รับค่าจ้าง และอาสาสมัครต่างๆ เช่นเดียวกับกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ ที่กำหนดแนวทางการป้องกันการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์ไว้อย่างหลากหลายและรอบด้าน

โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรเผยแพร่และประชาสัมพันธ์รายละเอียดของกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ แก่บรรดาสมณคาทอลิก ผู้สมัครรับศีลบวชเป็นสมณคาทอลิกคริสตชนคาทอลิกและบุคคลทั่วไป ควรแยกแนวทางการป้องกันการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์กับบุคคลเปราะบางออกจากกัน ควรกำหนดให้แต่ละสังฆมณฑลจัดทำคู่มือหรือแนวทางการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง รวมทั้งควรเพิ่มจำนวนบุคลากรที่ทำงานด้านนี้อีกด้วย

2) กฎบัตรว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนฯ บัญญัติให้พระสังฆราชแห่งสังฆมณฑลต่างๆ ในสหรัฐอเมริกาประเมินภูมิหลังของบรรดาบาทหลวงและสังฆานุกรทุกคนที่ได้รับศีลบวชเข้าสังกัดสังฆมณฑลนั้น หรือเข้ามาปฏิบัติหน้าที่แม้มิได้สังกัดสังฆมณฑล รวมถึงอาสาสมัครอื่นๆ ที่ได้รับค่าจ้างซึ่งมีหน้าที่ติดต่อสัมพันธ์กับผู้เยาว์ ตลอดจนจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อจัดหลักสูตรการฝึกอบรมบรรดาบาทหลวง สังฆานุกร และสามเณร ตามที่บัญญัติไว้ในพระสมณลิขิตเตือนใจการอบรมบาทหลวงในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ส่วนกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ ก็ได้กำหนดแนวทางการประเมินผู้สมัครรับศีลบวชเป็นสมณคาทอลิกไว้เช่นกัน

ซึ่งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรมีมาตรการบังคับใช้กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ตรวจสอบประวัติ และจัดการอบรมแก่ผู้สมัครรับศีลบวชเป็นสมณคาทอลิกให้มีวุฒิภาวะทางเพศที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการล่วงละเมิดต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางตั้งแต่นั้นทาง

4.2 แนวทางการอภิบาลเหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิด

พระสมณลิขิตฯ และกฎบัตรว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนฯ บัญญัติแนวทางการอภิบาลเหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิดไว้ในบทบัญญัติส่วนต่างๆ ต่างจากกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ ที่ได้กำหนดประเด็นนี้แยกออกมาเป็นหัวข้อเฉพาะ ตลอดจนกำหนดให้เหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิดมีสิทธิแทรกแซงการสอบสวนและมีสิทธิคัดค้านกระบวนการดังกล่าวของพระศาสนจักรคาทอลิกในฐานะผู้เสียหาย

ขณะที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรกำหนดแนวทางการอภิบาลบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิ บิดา มารดา ครอบครัว ญาติพี่น้อง และเพื่อนของเหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิด แม้แต่คณะกรรมการ คณะทำงาน และผู้ทำการสอบสวน ตลอดจนคริสตชนฆราวาสในวัดคาทอลิกให้ได้รับการดูแลและเยียวยาสภาพจิตใจ รวมทั้งอาจพิจารณาจัดตั้งศูนย์บำบัดและเยียวยาเหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิดด้วย

4.3 แนวทางการอภิบาลผู้กระทำความผิด

กฎบัตรว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนฯ บัญญัติให้พระสังฆราชหรืออธิการสูงสุดต้นสังกัดของผู้กระทำความผิดในสหรัฐอเมริกา มีคำสั่งพักภารกิจหรือเกษียณอายุบาทหลวงและสังฆานุกรทุกคนที่กระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์ ส่วนกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ ก็ได้กำหนดแนวทางการอภิบาลผู้กระทำความผิดไว้ให้สอดคล้องแนวทางปฏิบัติของสมณกระทรวงเพื่อพระสังฆธรรม

โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรจัดตั้งศูนย์บำบัดทางจิตวิทยาผู้กระทำความผิด ควรให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิทางกฎหมายพระศาสนจักรและกฎหมายบ้านเมืองแก่ผู้กระทำความผิด ควรสนับสนุนให้สมณะคาทอลิกได้รับการศึกษาต่อเนื่องเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและจิตบำบัด เพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาด้านจิตใจของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นสมณะคาทอลิกด้วยตนเอง

4.4 แนวทางการอภิบาลผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางทั่วไป

กฎบัตรว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนฯ บัญญัติให้สังฆมณฑลต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา ดำเนินโครงการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้เยาว์ ส่วนกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ ก็ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติที่สมณะคาทอลิกหรือผู้ทำงานอภิบาลต้องกระทำและต้องละเว้นด้วย

ซึ่งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรจัดการอบรมหรือปลูกฝังจิตสำนึกแก่บุคลากรทุกคนของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยเกี่ยวกับการให้เกียรติและการประพฤติดนต่อเพศตรงข้ามอย่างเหมาะสม ไม่ควรให้ผู้เยาว์อยู่เพียงลำพังในสถานที่ต่างๆ ซึ่งครูคำสอนควรดูแลสอดส่องพฤติกรรมของผู้เยาว์ในวัดคาทอลิก รวมทั้งควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางประจำแต่ละสังฆมณฑลอีกด้วย

แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ใหญ่ผู้ทรงอำนาจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย ควรพิจารณานำข้อเสนอประเด็นต่างๆ สำหรับการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิก ทั้งระดับสากลและท้องถิ่นเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง ดังที่ปรากฏในการค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ไปดำเนินการประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เยาว์ บุคคลเปราะบาง บุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย โดยรวมอีกด้วย

2. สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย สังฆมณฑล และคณะนักบวชต่างๆ ควรสนับสนุนให้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์รายละเอียดของกฎเกณฑ์การอภิบาลฯ ขั้นตอนและวิธีการร้องเรียน รวมถึงรายชื่อผู้มีอำนาจหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของหน่วยงานต่างๆ แก่สมณคาทอลิก ผู้สมัครบวชเป็น สมณคาทอลิกคริสตชนคาทอลิก และบุคคลทั่วไป เพื่อให้ได้รับทราบโดยทั่วกันและง่ายต่อการปฏิบัติตามได้อย่างทันท่วงที

3. สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย สังฆมณฑล และคณะนักบวชต่างๆ ควรสนับสนุนให้มีกระบวนการช่วยเหลือหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อร่างกายหรือจิตใจของเหยื่อปัจเจกบุคคลและบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมและรวดเร็ว โดยคำนึงถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

4. พระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนานโยบายและมาตรฐานเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายและมาตรฐานดังกล่าวมีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และสามารถปรับตัวให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมถึงลักษณะความผิดรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. บุคคลที่สนใจอาจศึกษาเปรียบเทียบนโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศต่างๆ เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีประชากรคริสตชนคาทอลิกจำนวนมากและเกิดกรณีการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางหลายกรณี อีกทั้งปัจจุบันมีการกำหนดนโยบายและมาตรฐานเกี่ยวกับการ

ปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบางที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน และเข้มงวด เช่น ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส เยอรมนี หรือฟิลิปปินส์ เป็นต้น

2. บุคคลที่สนใจอาจศึกษาแนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มอื่นๆ ที่มีตำแหน่งหรือคุณสมบัตินอกเหนือจากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ซึ่งอาจทำให้ได้รับข้อมูลและความเห็นเพิ่มเติมที่กว้างขวางและหลากหลายยิ่งขึ้นได้

3. บุคคลที่สนใจอาจศึกษาแนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในระดับสังฆมณฑลต่างๆ ของประเทศไทยเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง เพื่อจะได้รับข้อมูลที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพระศาสนจักรคาทอลิกในระดับท้องถิ่นต่อไป

รายการอ้างอิง

คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อบาทหลวง. (2562). กฎเกณฑ์การอภิบาลของสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย เพื่อการปฏิบัติในกรณีที่เกิดการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง ภายในพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2). ม.ป.ท.

คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อพระสงฆ์. (2559). แนวทางการอภิบาล กรณีการล่วงละเมิดทางเพศ. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านกฎหมายพระศาสนจักร ภายใต้สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2546). ประมวลกฎหมายพระศาสนจักร บรรพ 5 ทรัพย์สินฝ่ายโลกของพระศาสนจักร บรรพ 6 การลงโทษในพระศาสนจักร. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2562). นโยบายและคู่มือปฏิบัติของโรงเรียนในการปกป้องคุ้มครองนักเรียน. ม.ป.ท.

Astbury, Jill. (2016, 1 September). The psychological impact of clergy-perpetrated child abuse. Psychopaedia. <https://psychopaedia.org/society/psychological-impact-clergy-perpetrated-child-abuse/>

แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรฐานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย
เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์และบุคคลเปราะบาง

Congregation for the Doctrine of the Faith. (2021, 3 May). **Circular letter to assist episcopal conferences in developing guidelines for dealing with cases of sexual abuses of minors perpetrated by clerics.** https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20110503_abuso-minori_en.html

Francis, Pope. (2019). **Apostolic Letter Issued Motu Proprio “Vos Estis Lux Mundi”.** Dicastery for Communication of the Holy See.

Gallagher, Delia. (2004, 4 March). **Vatican Study on Sex Abuse; "The Passion's" Casting Director.** ZENIT. <http://www.zenit.org/article-9560?l=english>